

TRENTON LEE STEWART

Jedan neobičan šahovski problem, koji je pao na pamet Trentonu Leeju Stewartu autoru ove knjige na putu do restorana, toliko ga zaokupio da je na kraju dana znao da mora napisati ovu knjigu za djecu i odrasle. Na kraju je ispalo da ih bilo više, pet do sada.

The Mysterious Benedict Society

Tajanstveno društvo Benedict, prva u seriji, priča je o četvero djece koji privučeni neobičnim oglasom u novinama završe na još neobičnijem testiranju njihovih posebnih sposobnosti. I ne, oni nemaju super moći, oni su mogli bismo reći - gotovo obična djeca.

Raynie je dječak koji je jednostavno beskrajno smiren i logičan, u stanju je razložno razmotriti neki problem i iznaći rješenje prije nego bi to ikome palo na pamet. Kate je spretna, smiona djevojčica koja posvuda hoda s vjedrom u ruci. U njemu drži svoje čudne alate koji joj pomažu savladavati prepreke koje život postavlja pred nju.

Sticky je dječak s fotografskim pamćenjem. U njegovoj glavi ništa nije izgubljeno. On je prava hodajuća enciklopedija nužnih i totalno nepotrebnih informacija, ali kad zagusti Sticky uvijek ima točan odgovor. Mala Constanca je najmlađa u ekipi i nitko ne zna koji je točno njen poseban dar osim da je netrpeljiva i može zagnjaviti sve i svakoga bez posebnog razloga, no međutim čini se da ona zna stvari koje nitko ne zna, od kojih se neke još nisu ni dogodile. Samozatajni dobrotvor gospodin Nicholas Benedict angažirat će ovo četvero nadarene djece da riješe misterij Instituta za učenje vrlo prosvijetljenih i njegovog voditelja enigmatičnog gospodina Curtaina. Tamo se očito kuje plan za preuzimanje kontrole nad cijelim svijetom. A jedini koji to mogu osujetiti su upravo naši junaci, koji sebe nazivaju - Tajanstveno društvo Benedict.

Stanek.

ISBN 978-953-8130-63-2

9 789538 130632

www.eknjizara.hr

119,00 kuna

TRENTON LEE
STEWART

VP
PET PLUS
BIBLIOTEKA

Stanek

TRENTON LEE STEWART

Stanek

**TRENTON LEE
STEWART**

© Za Hrvatsku: STANEK d.o.o.
Svibanj, 2021.

Marofska 45, Kućan Marof
42 000 Varaždin
Tel.: (042) 207 215
E-mail: info@staneK.hr

Prijevod s engleskog
Nebojša Buđanovac

Lektura
Sandra Breka - Ovčar

Urednik
Neven Antičević

Za nakladnika
Nadica Stanek

CIP zapis je dostupan u računalnome katalogu Nacionalne i sveučilišne
knjižnice u Zagrebu pod brojem 001100664.

ISBN: 978-953-8130-63-2

Copyright © 2007 by Trenton Lee Stewart
Ilustracije: © Carson Ellis
Naslov izvornika: *The Mysterious Benedict Society*
Sva prava pridržana.

BEZ DOZVOLE IZDAVAČA: nijedan dio ove knjige ne smije se
reproducirati, umnožavati ili prenositi u bilo kojem obliku ili bilo kojim
sredstvima – elektronskim ili mehaničkim, uključujući i fotokopiranje,
fotografiranje, snimanje u bilo kojoj varijanti ili ubacivanje u bilo kakav sustav
spremanja informacija.

**TRENTON LEE
STEWART**

PET PLUS
BIBLIOTEKA
KNJIGA 8.

Varaždin, 2021.
prvo izdanje

SADRŽAJ

<i>Olovke, gumice za brisanje i diskvalifikacija</i>	I
<i>Vjedra i naočale</i>	25
<i>Kvadrati i strelice</i>	39
<i>Nevolja s djecom ili zašto su nužna</i>	59
<i>Pošiljatelj i poruke</i>	75
<i>Ljudi u labirintu</i>	97
<i>Kodovi i povijesti</i>	107
<i>Stvar koja dolazi</i>	121
<i>Imenovanje ekipe</i>	127
<i>Otok Nomansan</i>	135
<i>Klopke i besmislice</i>	149
<i>Čuvaj se blizanaca</i>	159
<i>Naučene lekcije</i>	171
<i>Ljudi i mjesta koje treba izbjegavati</i>	179
<i>Logični zaključci i pogrešni proračuni</i>	187
<i>Otrovne jabuke, otrovni crvi</i>	197
<i>Iznenadjući prijedlog</i>	205
<i>Testovi i pozivi</i>	215
<i>Sve kako bi trebalo biti</i>	227
<i>O izgubljenim i pronađenim obiteljima</i>	235
<i>Taktički kaktopodi</i>	241
<i>Ušivačeni na djelu</i>	255
<i>Čekaonica</i>	265

<i>Kazne i unaprjeđenja</i>	<i>273</i>
<i>Polu zagonetke</i>	<i>283</i>
<i>Šaptač</i>	<i>289</i>
<i>Sezame, otvori se</i>	<i>303</i>
<i>Vježba čini majstora</i>	<i>317</i>
<i>Upoznaj svog neprijatelja</i>	<i>325</i>
<i>Lekcija iz šaha</i>	<i>335</i>
<i>Miš u odvodnom kanalu</i>	<i>341</i>
<i>Žrtve, bjegovi u zadnji tren i nešto nalik planu</i>	<i>353</i>
<i>Loše vijesti i loše vijesti</i>	<i>365</i>
<i>Stickyjevo otkriće</i>	<i>375</i>
<i>Velika Kate Vremenski Stroj</i>	<i>387</i>
<i>Usponi i padovi</i>	<i>399</i>
<i>Najbolji lijek</i>	<i>409</i>
<i>Bjegovi i povratci</i>	<i>425</i>
<i>Za svaki izlaz postoji ulaz</i>	<i>433</i>

U gradu zvanom Stonetown, u blizini luke zvane luka Stonetown, dječak imenom Reynie Muldoon pripremao se za važan ispit. Bio je to drugi ispit toga dana – prvi je pisao u uredu s druge strane grada. Nakon toga rekli su mu da dođe ovamo, u zgradu Monk u Trećoj ulici, i da ne donese ništa osim jedne olovke i jedne gumice za brisanje te da dođe najkasnije u trinaest sati. Ako bi zakasnio ili donio dvije olovke ili zaboravio gumicu za brisanje ili na bilo koji drugi način odstupio od svojih uputa, ne bi mu bilo dopušteno pristupiti ispitu i to bi bilo to. Reynie, koji je jako želio pristupiti ispitu, pozorno je pratio upute. Zanimljivo je bilo da su to bile jedine upute. Nije mu, primjerice, objašnjeno

kako *stići* do zgrade Monk pa je nužno morao pitati za smjer do najbliže autobusne postaje, uzeti raspored vožnje od nepoštenog vozača autobusa koji ga je pokušao prevariti da plati za to i hodati nekoliko blokova da bi uhvatio autobus za Treću ulicu. Nije da je bilo što od toga bilo teško za Reynieja Muldoona. Iako mu je bilo tek jedanaest godina, navikao je sam otkrivati stvari.

Negdje s druge strane grada crkveno zvono odzvonilo je na pola sata. Dvanaest i trideset. Još je morao čekati. Kad je pro-
vjerio vrata zgrade Monk u podne, bila su zaključana. Zato je Reynie kupio sendvič na štandu s hranom i sjeo na klupu u parku da bi jeo. *Visoka zgrada u najprometnijoj četvrti Stonetowna sigurno je u sebi imala puno ureda*, pomislio je. Vrata zaključana u podne činila su se pomalo čudnima. Ali onda opet, što *nije* bilo čudno u cijeloj ovoj priči?

Za početak, reklama. Prije nekoliko dana Reynie je čitao novine za doručkom u sirotištu Stonetowna, dijeleći članke sa svojom tutoricom, gospođicom Perumal. (Budući da je Reynie već sam pročitao sve udžbenike, čak i one za srednju školu, ravnatelj sirotišta dodijelio mu je posebnu tutoricu dok su ostala djeca išla na nastavu. Ni gospođica Perumal nije znala što raditi s Reyniejem, ali bila je inteligentna i ljubazna i u vremenu koje su provodili zajedno počeli su dijeliti jutarnje novine tijekom doručka s čajem.)

Novine su toga jutra bile pune uobičajenih naslova, od kojih je nekoliko bilo posvećeno onomu što se obično nazivalo Kri-
za: stvarima koje su, prema naslovima članaka, potpuno izmakle kontroli – školskim sustavima, proračunu, zagađenju, zločinu, vremenu... Zapravo, sve je bilo u potpunom kaosu i građani su na sve strane negodovali tražeći velika – ne, *dramatična* – po-
boljšanja u vlasti. „Stvari se moraju promijeniti SADA!“ bio je slogan zalijepljen na plakatima diljem grada (bio je to vrlo stari

slogan) i iako je Reynie rijetko gledao televiziju, znao je da je Kriza glavna tema vijesti iz dana u dan, kao što je bila godinama. Naravno, kad su se Reynie i gospođica Perumal tek upoznali, detaljno su razgovarali o Krizi. No, budući da su se posve slagali oko politike, ubrzo su otkrili da je taj razgovor dosadan te su odlučili odustati od te teme. Općenito su razgovarali o drugim vijestima, onima koje su se mijenjale iz dana u dan, a nakon toga zabavljali su se čitajući reklame. To je bio slučaj i tog jutra kad je Reyniejev život tako iznenada krenuo drugim smjerom.

„Želiš li još meda u čaj?“ upitala je gospođica Perumal – govoreći na tamilskom, jeziku kojem ga je poučavala – ali prije no što je Reynie mogao odgovoriti *naravno* da želi još meda, reklama je upala u oko gospođici Perumal i ona je uzviknula: „Reynie! Pogledaj ovo! Bi li te to zanimalo?“

Gospođica Perumal sjedila je preko puta njega, ali Reynie, koji je bez problema čitao naopako, brzo je pročitao podebljana slova reklame: „JESTE LI NADARENO DIJETE KOJE TRAŽI POSEBNE PRILIKE?“ *Kako neobično*, pomislio je. Pitanje je bilo upućeno izravno djeci, ne njihovim roditeljima. Reynie nikada nije upoznao svoje roditelje, koji su umrli dok je bio dojenče, i bilo mu je drago što je pročitao oglas koji je uzeo u obzir takvu mogućnost. No, ipak, bilo je to čudno. Koliko je djece uopće čitalo novine? Reynie jest, ali on je uvijek bio usamljen u tome i uvijek su ga smatrali čudakom. Da nije bilo gospođice Perumal, do sada bi već možda i odustao kako bi izbjegnuo barem dio zadirkivanja.

„Pretpostavljam da bih mogao biti zainteresiran“, rekao je gospođici Perumal, „ako smatrate da bih se mogao kvalificirati.“

Gospođica Perumal pogleda ga iskosa. „Ne igray se sa mnom, Reynie Muldoon. Ako ti nisi najtalentiranije dijete koje sam ikad znala, onda nisam nikad upoznala nijedno dijete.“

Tijekom vikenda trebao je proći nekoliko ispita. Isplanirali su Reyniejev odlazak na prvi ispit. Nažalost, u subotu se majka gospođice Perumal razboljela pa ga ona nije mogla voziti. To je bilo pravo razočaranje za Reynieja i ne samo zato što je kasnio. Uvijek se radovao društvu gospođice Perumal – njezinu smijehu, njezinim izrazima lica, pričama koje mu je pričala o svojem djetinjstvu u Indiji (često na tamilskom), čak i povremenim uzdasima koje je ispuštala kad je mislila da ju ne sluša. Bili su nježni i melodiozni, ti uzdasi i, unatoč njihovoj melankoličnosti, Reynie ih je volio slušati. Gospođica Perumal uzdisala je kad je bila tužna zbog njega, znao je – bila je tužna što ga druga djeca zadirkuju, tužna što je siroti dječak izgubio svoje roditelje – i iako ju Reynie nije htio zabrinjavati, sviđalo mu se što je marila za njega. Ona je jedina marila (ne računajući Seymourea, mačka iz sirotišta, s kojim je Reynie provodio dane u čitaonici – a *on* je samo htio da ga se mazi). Bez obzira na gorljivu želju da pristupi posebnom ispitu, Reynieju je jednostavno nedostajala gospođica Perumal.

Stoga se ponadao kad mu je gospodin Rutger, ravnatelj sirotišta, kasnije te večeri rekao da se stanje majke gospođice Perumal značajno popravilo. Reynie je opet bio u čitaonici, jedinome mjestu u sirotištu na kojemu mu je samoća bila zajamčena (nitko drugi nikada nije zalazio tamo) i gdje je bio slobodan od progona. Za večerom je stariji dječak imenom Vic Morgeroff gnjavio Reynieja zato što je upotrijebio riječ „ugodna“ da bi opisao knjigu koju je čitao. Vic je tu riječ smatrao previše uštogljenom da bi bila prava riječ i uskoro je nasmijavao cijeli stol izgovarajući „ugodno“ zadirkujućim tonom, sve dok se Reynie nije napokon ispričao i bez deserta povukao ovamo.

„Da, bolje je, mnogo je bolje“, rekao je gospodin Rutger, ustima punim torte od sira. Bio je on mršav čovjek uskog lica i obrazi su mu se izbočili dok je žvakao. „Gospođica Perumal

upravo mi je javila novosti. Tražila je *tebe*, ali budući da te nije bilo u blagovaonici, a ja sam bio usred večere, primio sam poruku za tebe.“

„Hvala vam“, reče Reynie s mješavinom olakšanja i razočaranja. Torta od sira bila mu je omiljeni desert. „Drago mi je što to čujem.“

„Zaista, zdravlje je najvažnije. Apsolutno najvažnije. Najbolje za svakoga“, rekao je gospodin Rutger, ali tada je zastao usred žvakanja, s neugodnim, zabrinutim izrazom na licu, kao da je pomislio da mu se u hrani nalazi kukac. Napokon je progutao zalogaj, obrisao mrvice sa sakoa i rekao: „Ali gledaj, Reynie, gospođica Perumal spomenula je nekakav *ispit*. 'Posebne prilike', rekla je. O čemu je riječ? Ne radi se o pohađanju škole za napredne, ne?“

Već su razgovarali o tome. Reynie je stalno tražio dopuštenje da se prijavi negdje drugdje, ali je gospodin Rutger inzistirao na tome da će mu biti bolje ovdje, s tutorom, nego u školi za napredne. „Ovdje ti je udobno“, rekao mu je gospodin Rutger više puta. I više je puta Reynie pomislio *Ovdje sam sam*. No, na kraju je gospodin Rutger napravio po svom i zaposlio gospođicu Perumal. Bio je to blagoslov – Reynie se nikada ne bi žalio na gospođicu Perumal. Ipak, često se pitao kakav bi mu bio život u školi u kojoj ga drugi učenici ne bi smatrali toliko čudnim.

„Ne znam, gospodine,“ reče Reynie dok se njegova nada pretvarala u malodušnost. Volio bi da gospođica Perumal nije spomenula test iako je, naravno, sigurno smatrala da mora to učiniti. „Samo smo htjeli vidjeti o čemu se radi.“

Gospodin Rutger razmisli o tome. „Pa, nema štete u tome da vidite o čemu se radi, vjerujem. I ja bih volio saznati o čemu se radi. Zapravo, zašto mi ne napišeš izvješće o tome kad se vratiš? Recimo na deset stranica? Nema žurbe, možeš ga predati sutra navečer.“

„Sutra navečer?“ reče Reynie. „Znači li to da mogu izaći na ispit?“

„Mislio sam da sam ti rekao“, reče gospodin Rutger mršteći se. „Gospođica Perumal doći će po tebe odmah ujutro.“ On izvađi ukrašeni rupčić i žestoko ispuše nos. „A sada, Reynie, vjerujem da ću te ostaviti čitati. Ova prašnjava soba šteti mojim sinusima. Budi dobar i očisti police od prašine prije no što odeš, hoćeš li?“

Nakon što je čuo te vijesti, Reynie se teško mogao vratiti čitanju. Malo je očistio prašinu i otišao ravno u krevet, kao da želi ubrzati dolazak jutra. Umjesto toga, to mu je produljilo noć jer je bio previše uzbuđen i nervozan da bi mogao spavati. *Posebne prilike*, razmišljao je stalno iznova. Bio bi oduševljen kad bi mogao imati dobre stare *obične* prilike, a kamoli posebne.

Malo prije zore tiho je ustao, odjenuo se pod ugašenim svjetlima da ne bi ometao svoje sustanare (često su režali na njega zato što je čitao u krevetu noću, čak i kad se služio sitnom svjetiljkom ispod pokrivača) i požurio dolje u kuhinju. Gospođica Perumal već ga je čekala – bila je i ona previše uzbuđena da bi spavala pa je uranila. Čajnik na štednjaku upravo je zazviždao, a gospođica Perumal, okrenuta leđima, postavljala je šalice i tanjure.

„Dobro jutro, gospođice Perumal,“ reče on promuklo pa pročisti grlo. „Drago mi je što sam čuo da vam je majka bolje.“

„Hvala ti, Reynie. Bi li...“ Gospođica Perumal tada se okrene, pogleda ga pa reče: „Nećeš ostaviti dobar dojam tako odjeven, bojim se. Ne bi trebalo nositi hlače s prugama i košulju s kvadratićima, Reynie. Zapravo, vjerujem da ovo pripada tvojem sustanaru – najmanje ti je jedan broj preveliko. Čini se i da ti je jedna čarapa plava, a druga ljubičasta.“

Reynie iznenađeno pogleda svoju odjeću. Obično je bio najmanje uočljiv od dječaka: bio je prosječne visine, prosječne blijede puti, smeđa kosa bila mu je prosječne dužine i nosio je

prosječnu odjeću. No, ovog jutra isticao bi se u mnoštvu – osim ako to ne bi bilo mnoštvo klaunova. On se osmjehne gospođici Perumal i reče: „Odjenuo sam se ovako za sreću.“

„*Srećom*, neće ti *trebati* sreća“, reče gospođica Perumal, dižući čajnik sa štednjaka. „Sada se, molim te, idi presvući i ovoga puta upali svjetlo – ma koliko tvoji sustanari gundali – kako bi imao više sreće u izboru odjeće.“

Kad se Reynie vratio, gospođica Perumal rekla mu je da ima jednu dugotrajnu zadaću. Njezinoj majci prepisani su novi lijek i posebna prehrana i gospođica Perumal morala je ići u kupnju za nju. Zato su se dogovorili da ga odveze na ispit i pokupi kad bude gotovo. Nakon laganog doručka (nijedno od njih nije htjelo ništa više od tosta), no mnogo prije nego što je bilo tko drugi u sirotištu ustao, gospođica Perumal odvezla ga je na drugi kraj usnuloga grada do uredske zgrade pokraj zaljeva Stonetown. Red djece već je stajao kod vrata, svi u pratnji roditelja, svi se nervozno migoljeći.

Kad je gospođica Perumal htjela izaći iz automobila, Reynie reče: „Mislio sam da ćete me samo ostaviti.“

„Ne misliš valjda da bih te ostavila ovdje, a da prije toga ne istražim o čemu se radi, zar ne?“ odgovori gospođica Perumal. „U pozivu nije naveden čak ni telefonski broj za pitanja. To je pomalo neobično, ne misliš li tako?“

I tako je Reynie stao na kraj reda dok je gospođica Perumal ušla u zgradu kako bi razgovarala s nekim. Red je bio dugačak i Reynie se pitao koliko se posebnih prilika nudi. Možda samo nekoliko – možda će sve biti podijeljene prije nego što on uopće stigne do vrata. Od te pomisli hvatala ga je nervoza kad se jedan ljubazni čovjek ispred njega okrene i reče: „Ne brini se, sinko, ne moraš dugo čekati. Sva djeca trebaju ući unutra zajedno za nekoliko minuta. Objavili su to malo prije no što si stigao.“

Reynie mu zahvali, uočivši pritom da su mnogi roditelji uputili čovjeku ljutite poglede jer očito im se nije sviđala ideja da je netko ljubazan prema konkurenciji. Čovjek se postideno okrene od Reynieja i zašuti.

„Vrlo dobro,“ reče gospođica Perumal kad se vratila, „sve je spremno. Možeš me nazvati na njihov telefon kad završiš s ispitom. Ovdje je broj. Ako se ne vratim do tada, jednostavno pozovi taksi i gospodin Rutger platit će vožnju. Možeš mi pričati kako je bilo danas poslijepodne.“

„Hvala vam puno na svemu, gospođice Perumal,“ reče Reynie, ozbiljno se rukujući s njom.

„O, Reynie, ti luckasto dijete, nemoj mi toliko zahvaljivati“, reče gospođica Perumal. Na Reyniejevo iznenađenje, na obrazima su joj se pojavile suze. „To nije ništa. Sada zagrlj svoju jadnu tunicu. Vjerujem da nakon ovoga nećeš više trebati moje usluge.“

„Još nisam prošao, gospođice Perumal!“

„O, ne budi smiješan“, reče ona, čvrsto ga stisne, a zatim potapka oči rupčićem, odlučno ode do automobila i odveze se upravo u času kad su djecu puštali u zgradu.

Bio je to zanimljiv ispit. Prvi dio bio je ono što bi Reynie očekivao – jedno ili dva pitanja u vezi s oktagonima i heksagonima, još jedno posvećeno mjericama ovoga i kilogramima onoga i još jedno koje je tražilo izračun koliko vremena će proći prije no što se dva vlaka sudare. (Na ovo posljednje pitanje Reynie je odgovorio zamišljeno se mršteći, zapisavši na margini da je, jer su se dva vlaka približavala jedan drugome na praznom dijelu pruge, bilo vjerojatno da bi strojovođe prepoznali predstojeću nesreću i zakočili, izbjegavajući time nesreću.)

Reynie je projurio kroz ova pitanja i mnoga poput njih, a zatim je došao do drugog dijela gdje je prvo pitanje glasilo: „Voliš li gledati televiziju?“

To zasigurno nije bilo pitanje kakvo je Reynie očekivao. To je bilo pitanje izbora. U svakom slučaju, *naravno* da je volio gledati televiziju – *svi* su voljeli gledati televiziju. No, kad je počeo zapisivati odgovor, Reynie zastane. Je li zaista bilo tako? Što je više razmišljao o tome, shvaćao je da, zapravo, uopće ne voli gledati televiziju. *Ja zaista* jesam *čudak*, pomislio je razočarano. Ipak, na pitanje je odgovorio iskreno: NE.

Sljedeće je pitanje glasilo: „Voliš li slušati radio?“ I opet, Reynie je shvatio da ne voli iako je bio siguran da svi drugi vole. Uz rastući osjećaj izolacije, odgovorio je: NE.

Treće je pitanje, srećom, bilo manje emotivno. Pisalo je: „Što nije u redu s ovom tvrdnjom?“ *Kako čudno*, pomisli Reynie i kad je napisao odgovor, osjećao se malo bolje. „To uopće nije tvrdnja,“ napisao je, „to je pitanje.“

Sljedeća stranica prikazivala je sliku šahovnice na kojoj su sve figure bile na početnim položajima, osim crnog pijuna koji je napredovao za dva polja. Pitanje je glasilo: „Prema pravilima šaha, je li ovaj položaj moguć?“ Reynie je na trenutak proučavao ploču, počeo se po glavi, pa zapisao: DA.

Nakon još nekoliko stranica s pitanjima, za koja je Reynie bio siguran da je odgovorio točno, došao je na posljednje pitanje u ispitu: „Jesi li hrabar?“ Već je čitanje ovih riječi ubrzalo Reyniejevo srce. Je li bio hrabar? Hrabrost se nikada nije tražila od njega pa kako bi mogao znati? Gospođica Perumal bi rekla da jest: ona bi istaknula koliko se trudio biti vedar i veseo unatoč tomu što je bio usamljen, koliko je strpljivo trpio zadirkivanje druge djece i koliko je uvijek žudio za izazovom. No, te su stvari samo pokazivale da je bio dobronamjeran, uljudan i da mu je često bilo dosadno. Jesu li zaista pokazivale da je bio hrabar? On nije mislio tako. Napokon, odustao je od promišljanja i jednostavno napisao: „Nadam se.“

Odložio je olovku i ogledao se oko sebe. Većina druge djece također je završavala ispit. Ispred njih, glasno žvačući jabuku, stajala je kontrolorka ispita i pozorno ih promatrala kako ne bi varali. Bila je to mršava žena u odijelu boje senfa, žućkastog tena, kratko ošišane, hrđavo crvene kose i ukočenog držanja. Podsjećala je Reynieja na divovsku hodajuću olovku.

„Olovke!“ iznenada se oglasi žena, kao da mu je pročitala misli.

Djeca poskoče na stolicama.

„Molim vas odložite olovke“, reče žena olovka. „Ispit je gotov.“

„Ali ja nisam gotov!“ vikne jedno dijete. „To nije pošteno!“

„Želim više vremena!“ vikne drugo.

Žena suzi oči. „Žao mi je što niste završili, djeco, ali ispit je gotov. Molim vas predajte svoje testove i ostanite na mjestu dok ih ocjenjujemo. Ne brinite se, neće dugo trajati.“

Dok su djeca nosila testove, Reynie je čuo kako se dječak iza njega kikoće i govori svojem susjedu: „Ako nisu mogli završiti ovaj test, nisu trebali ni dolaziti. Kao ono pitanje sa šahom – tko bi to mogao pogriješiti?“

Susjed, koji je zvučao jednako samozadovoljno, odgovori: „Pokušali su nas prevariti. Pijuni se mogu kretati samo jedno po jedno polje pa *naravno* da pozicija nije bila moguća. Kladim se da neki glupi klinici to nisu znali.“

„Ha! Imaš sreće da i sam nisi pogriješio! Pijuni se *moгу* kretati dva polja – u prvom potezu. Ali nije bitno je li se kretao jedno ili dva polja. Zar ne znaš da bijeli uvijek kreću prvi? *Crni* se pijun uopće nije mogao kretati! Tako je jednostavno. Ovaj je test bio za bebe.“

„Zar si me nazvao bebom?“ zareži drugi.

„Vi, dečki, tamo!“ obrecne se žena olovka. „Prestanite razgovarati!“

Reynie je iznenada osjetio tjeskobu. Je li možda pogrešno odgovorio na to pitanje? A što je s drugim pitanjima? Osim onih

čudnih o televiziji i hrabrosti, ta su se činila laganima, ali možda je bio toliko čudan da je sve pogrešno shvatio. On odmahne glavom i pokuša ne strahovati. Uostalom, ako se htio pokazati hrabrim, bolje mu je da se prestane brinuti. Ako se mora vratiti u svoju staru rutinu i sirotište, barem ima gospođicu Perumal. Kakve veze ima ako je drukčiji od ostale djece? Sve su zadirkivali s vremena na vrijeme – on nije bio drukčiji po *tom* pitanju.

Reynie je govorio to sebi, ali njegov osjećaj tjeskobe nije nestao.

Nakon što su svi testovi predani, žena olovka izašla je iz prostorije, ostavivši djecu da grizu nokte i gledaju na sat. Međutim, prošlo je samo nekoliko minuta prije no što se vratila i objavila: „Sada ću pročitati imena djece koja su prošla u drugu fazu ispita.“

Djeca su počela žamoriti. Druga faza? Oglas nije spominjao drugu fazu.

Žena nastavi: „Ako prozovemo vaše ime, morate se javiti u zgradu Monk, ne kasnije od trinaest sati, gdje ćete se pridružiti djeci iz drugih skupina koja su također prošla test.“ Nastavila je iznositi pravila o olovkama, gumicama i diskvalifikaciji. Zatim je ubacila šaku kikirikija u usta i počela energično žvakati, kao da gladuje.

Reynie podigne ruku.

„Mm – da?“ reče žena gutajući zalogaj.

„Oprostite, rekli ste da ponesemo jednu olovku, ali što ako vrh olovke pukne? Hoće li tamo biti šiljila?“

Dječak iza Reynieja opet se zakikota, ovoga puta gundajući: „Zašto je tako siguran da će izaći na taj ispit? Nije još ni prozvala imena!“

Bila je to istina – trebao je čekati dok ne prozove imena. Zacijelo je izgledao vrlo bahato. Užarenih obraza, Reynie pogne glavu.

Žena olovka odgovori: „Da, ako šiljilo postane nužno, bit će osigurano. Djeca *ne smiju* nositi svoje, jasno?“ Sve glave potvrdno

kimnu, nakon čega žena istrese ostatke kikirikija iz ruku, uzme list i nastavi: „U redu, ako nema drugih pitanja, pročitat ću popis.“

Soba se potpuno utiša.

„Reynard Muldoon!“ prozove žena. Reyniejevo srce poskoči.

Sa sjedala iza njega začuje se nezadovoljno gundanje, ali čim je prošlo, prostorija se opet utiša i djeca bez daha nastave očekivati prozivku ostalih imena. Žena podigne pogled s papira.

„To je sve“, reče ona ravnodušno, presavivši papir i spremivši ga. „Vi ostali ste slobodni.“

Prostorija eruptira u poklicima gnjeva i očaja. „Slobodni?“ reče dječak iza Reynieja. „*Slobodni?*“

Dok su djeca izlazila kroz vrata – neka u gorkim suzama, neka u šoku, a neka cvileći pritužbe – Reynie je prišao ženi. Iz nekog razloga, ona je jurcala po prostoriji provjeravajući brave prozora. „Oprostite. Gospođice? Mogu li, molim vas, upotrijebiti vaš telefon? Moja tutorica rekla je...“

„Žao mi je, Reynarde,“ prekine ga žena, neuspješno povlačeći zatvoreni prozor. „Žao mi je, ali nema telefona.“

„Ali gospođica Perumal...“

„Reynarde,“ reče žena smiješeći se, „sigurna sam da možeš bez telefona, zar ne? A sada, oprosti, ali moram se iskrasti kroz stražnja vrata. Čini se da se ovi prozori ne mogu otvoriti.“

„Iskrasti? Zašto?“

„Naučila sam iz iskustva. Svaki tren neki od roditelja ove djece nahrupit će tražeći objašnjenja. Nažalost, nemam ih. Stoga, odlazim. Vidimo se danas poslijepodne. Nemoj kasniti!“

I time, ona ode.

Bilo je to zaista čudno, a Reynie je vjerovao da će postati još čudnije. Kad je udaljeno crkveno zvono odzvonilo četvrt sata, Reynie je dovršio sendvič i ustao s klupe u parku. Ako se vrata zgrade

Monk do sada nisu otvorila, pokušat će pronaći drugi ulaz. U ovom trenutku ne bi ga iznenadilo kad bi otkrio da mora ući u zgradu kroz podrumski prozor.

Dok se kretao uz stubište sa široke prednje strane zgrade Monk, Reynie ugleda dvije djevojke ispred sebe kako zajedno hodaju prema ulaznim vratima. I one idu na ispit, nagađao je. Jedna djevojka, koja je, čini se, imala zelenu kosu – iako je to možda bila igra svjetlosti jer je sunce sijalo zasljepljujuće jako – nemarno je bacala svoju olovku u zrak i hvatala ju. *Nije to bila najbolja ideja*, pomisli Reynie. I zaista, još dok je to pomislio, djevojka promaši olovku. Nemoćno je gledala kako olovka pada kroz rešetku kod njezinih nogu.

Druga je djevojka na trenutak oklijevala, kao da bi mogla pokušati pomoći. Zatim pogleda na sat. Za samo nekoliko minuta bit će trinaest sati. „Žao mi je zbog olovke – šteta“, reče ona, ali njezin suosjećajni izraz lica već se gubio. Očito joj je palo na pamet da će imati manje konkurencije jer zelenokosa djevojka neće moći pristupiti ispitu. Uz sve veći osmijeh, ona pojuri preko prednje terase prema ulaznim vratima zgrade Monk koja su napokon bila otključana.

Metalna rešetka prekrivala je odvod koji je tekao ispod terase i nesretna djevojka zurila je kroz nju, u tamu, kad je Reynie došao do nje. Njezin izgled bio je upečatljiv – čak zapanjujući. Imala je kožu crnu poput ugljena, kosu tako dugu da ju je mogla vezati oko struka (i da, zaista je bila zelena) i neobičnu pufastu bijelu haljinu koja je odavala dojam da stoji u oblaku.

„To je zbilja peh“, reče Reynie. „Ispustiti olovku baš ovdje.“

Djevojka podigne pogled s nadom u očima. „Nemaš slučajno još jednu, ne?“

„Žao mi je. Rekli su mi da donesem...“

„Znam, znam“, prekine ga ona. „Samo jednu olovku. Pa, to je bila *moja* jedina olovka i neće mi baš puno pomoći dalje u

odvodu.“ Zurila je na trenutak tužno kroz rešetku, a zatim podigne pogled prema Reynieju, kao da je iznenađena što ga još vidi kako stoji tamo. „Što čekaš? Ispit počinje za nekoliko minuta.“

„Neću te ostaviti ovdje bez olovke“, reče Reynie. „Iznenađilo me što te tvoja prijateljica ostavila.“

„Prijateljica? Oh, ta druga djevojka. Ona mi nije prijateljica – tek smo se upoznale u podnožju stubišta. Ni ime joj ne znam. Zapravo, ne znam ni tvoje.“

„Reynard Muldoon. Možeš me zvati Reynie.“

„U redu, Reynie, drago mi je što sam te upoznala. Ja sam Rhonda Kazembe. Sada kad smo prijatelji i sve to, kako mi namjeravaš vratiti olovku? Bolje da požurimo, znaš. Ako zakasnimo minutu, diskvalificirani smo.“

Reynie izvadi svoju olovku, novu žutu olovku br. 2 koju je tog jutra dobro našiljio. „Zapravo,“ reče on, „podijelit ćemo ovu.“ On prelomi olovku na dva dijela i njoj doda našiljeni dio. „Ja ću našiljiti svoju polovicu i oboje ćemo biti spremni. Imaš li gumicu?“

Rhonda Kazembe gledala je u svoju polovicu olovke s mješavinom zahvalnosti i iznenađenja. „To mi nikad ne bi palo na pamet“, reče ona, „da ju tako prelomim. Što si rekao? O, da, imam gumicu.“

„Onda krenimo, imamo samo jednu minutu“, reče Reynie.

Rhonda zastane. „Čekaj, Reynie. Nisam ti zahvalila kako se priliči.“

„Nema na čemu“, reče on nestrpljivo. „Krenimo sada!“

Ona se i dalje opirala. „Ne, htjela bih ti *zaista* zahvaliti. Da nije bilo tebe, ne bih mogla izaći na test, a želiš li znati nešto?“ Ona se ogleda oko sebe kako bi bila sigurna da su sami pa šapne: „Imam odgovore. Imat ću savršen rezultat!“

„Što? Kako?“

„Nemam ti vremena objašnjavati. Ali ako sjedneš ravno iza mene, možeš mi gledati preko ramena. Podignut ću malo test kako bih ti olakšala.“

Reynie je bio šokiran. Kako je, zaboga, ova djevojka došla do odgovora? I sada mu je nudila pomoć u vidu varanja! Bio je nakratko u iskušenju – očajnički je htio saznati nešto o tim posebnim prilikama. Ali kad je zamislio kako se vraća ispričati gospođici Perumal o svojem uspjehu, skrivajući činjenicu da je varao, znao je da to nikad ne bi mogao učiniti.

„Ne, hvala ti“, rekao je. „Radije ne bih.“

Rhonda Kazembe djelovala je zapanjeno i Reynie opet osjeti teret usamljenosti na svojim leđima. Ako je bilo neugodno osjećati se tako drukčijim od druge djece u sirotištu Stonetown, koliko je tek gore bilo da ga čudakom smatra zelenokosa djevojka odjevena u svoju vlastitu frontu izmaglice?

„U redu, kako želiš“, reče Rhonda kad su krenuli prema ulaznim vratima. „Nadam se da znaš što te čeka.“

Reynie je previše žurio da bi joj odgovorio. Nije imao pojma što ga čeka, naravno, ali zasigurno je htio to otkriti.

Unutar zgrade Monk sumnjivo postavljeni znakovi vodili su ih kroz niz hodnika, pokraj sobe u kojoj je skupina roditelja nervozno čekala i napokon u sobu u kojoj su sjedila djeca za stolovima. Ako se izuzme neobična tišina, prostorija je bila poput svake druge učionice, s pločom na zidu i učiteljskim stolom na kojem je stajalo šiljilo, ravnalo i znak na kojem je pisalo: „NEMA RAZGOVORA, AKO VAS ULOVIMO DA PRIČATE, SMATRAT ĆEMO DA STE VARALI.“ Samo su dvije stolice bile prazne, jedna iza druge. Da bi bio siguran kako neće pasti u

iskušenje da vara, Reynie je izabrao prednju stolicu. Sat na zidu otkucao je trinaest sati upravo u trenutku kad se Rhonda Kazembe smjestila za stol iza njega.

„To je bilo zamalo“, reče ona.

„Neće biti razgovora!“ zagrmi žena olovka koja je upravo tada ušla i zalupila vrata za sobom. Energično je koračala i stala ispred djece, noseći visoku hrpu papira i staklenku s ukiseljenim krastavcima. „Ako neko dijete ulovimo kako vara, ono će biti pogubljeno...“

Djeca šokirano uzdahnu.

„Zao mi je, jesam li rekla pogubljeno? Mislila sam *ispraćeno*. Svako dijete koje ulovimo kako vara bit će *ispraćeno* iz zgrade istog trena. A sada, jeste li svi opušteni? Važno je da budete opušteni dok pristupate ovako ekstremno teškom testu kao što je ovaj, osobito uzevši u obzir to koliko je dugačak i koliko malo vremena imate da ga dovršite.“

U stražnjem dijelu prostorije netko žalosno jaukne.

„Ti tamo!“ vikne žena olovka, pokazujući prstom. Sve glave u prostoriji okrenu se da bi vidjele tko je jauknuo.

Bila je to ona djevojka koja je napustila Rhondu Kazembe pred ulazom. Pod divljim pogledom žene olovke lice djevojke problijedjelo je poput trbuha mrtve ribe. „Rekla sam da nema pričanja“, izlance žena. „Želiš li sada otići?“

„Ali samo sam jauknula!“ pobuni se djevojka.

Žena olovka se namršti. „Želiš li reći da se to što si rekla 'Ali samo sam jauknula' ne računa kao govor?“

Djevojka, uplašena i zbunjena, jedva je odmahнула glavom.

„Vrlo dobro, neka vam to bude upozorenje. *Svima* vama. Od ovog trenutka pa nadalje više nema razgovora, točka. Ima li kakvih pitanja?“

Reynie podigne ruku.

„Reynard Muldoon, ti imaš pitanje?“

Reynie podigne svoju polomljenu olovku i drugom rukom načini pokret šiljenja olovke.

„Vrlo dobro, možeš upotrijebiti šiljilo s mogeg stola.“

Reynie pojuri, našilji olovku – osjećao se kao da su svi pogledi na njemu dok je vrtio šiljilo, isprobavao vrh pa opet šiljio – i požuri natrag na svoje mjesto. Dok je to radio, primijetio je da je Rhonda Kazembe izvadila papirić iz rukava svoje haljine – oblaka: popis odgovora iz testa. *Prilično je riskirala*, pomisli Reynie, ali nije imao prilike razmišljati o tome jer je žena olovka nastavila sa svojim govorom.

„Imat ćete jedan sat da dovršite ovaj test“, graknula je, „i morate pažljivo slijediti ove upute. Prvo, zapišite svoje ime na vrhu testa. Drugo, pažljivo pročitajte sva pitanja i odgovore. Treće, izaberite točne odgovore zaokruživši odgovarajuće slovo. Peto, donesite mi dovršen test. Šesto, vratite se na svoje mjesto i čekajte dok svi testovi ne budu ocijenjeni, a tada ću pročitati imena onih koji su prošli.“

Djeca su se nelagodno meškolljila na svojim stolicama. Što se dogodilo s četvrtim korakom? Žena olovka preskočila je s trećeg na peti. Djeca su se pogledavala, ne usuđujući se govoriti. Što ako je četvrti korak bio važan? Reynie je čekao, nadajući se da će za promjenu netko drugi podići ruku. Kad se to nije dogodilo, on oprezno podigne svoju.

„Da, Reynarde?“

On pokaže na svoja usta.

„Da, možeš govoriti. Kako glasi tvoje pitanje?“

„Oprostite, ali što je s četvrtim korakom?“

„Ne postoji četvrti korak“, odgovori ona. „Ima li još pitanja?“

Posve zbunjena, djeca su držala jezike za zubima.

„Da biste prošli ispit,“ nastavi žena olovka, „morate točno odgovoriti na sva pitanja, a time želim reći *sva* pitanja. Ako preskočite samo jedno pitanje ili odgovorite pogrešno, past ćete na ispit.“

„Nije problem“, šapne Rhonda Kazembe iza Reynieja.

Pogled žene olovke strijeljao je amo-tamo po prostoriji. Za- gledala se u Reynieja, a njemu su se osušila usta. *Zašto, zaboga, Rhonda nije držala usta začepljena? Zar je pokušavala* postići to da ih izbace?

„Možete započeti s testom čim ga dobijete“, reče žena olovka, okrenuvši se napokon, i Reynie se odupre nagonu da uzdahne od olakšanja – čak ga je i uzdah mogao diskvalificirati. Osim toga, to olakšanje nije trajalo dugo. Žena olovka počela je dijeliti testove.

Prvo dijete koje je dobilo test bio je dječak opaka izgleda s bejzbolskom kapom koji ga je željno dohvatio, pogledao prvo pitanje i briznuo u plač. Djevojka iza njega pogledala je svoj test, protrljala oči kao da joj ne funkcioniraju kako treba, a zatim opet pogledala. Glava joj se zaljuljala na vratu.

„Ako osjećate slabost,“ reče žena olovka koračajući do sljedećeg djeteta, „položite glavu između koljena i duboko dišite. Ako vam se čini da biste mogli povratiti, molim vas dodite u prednji dio učionice gdje se nalazi kanta za smeće.“

Kretala se niz redove, dijeleći testove. Dječak koji je zaplakao sad je počeo listati test – činilo se da ima nekoliko stranica – i sa svakom novom stranicom njegovi su se jecaji pojačavali i bivali sve očajniji. Kad je došao do kraja, zavapio je.

„Bojim se da glasan plač nije dopušten“, reče žena olovka. „Molim te, napusti učionicu.“

Dječak s velikim olakšanjem skoči od stola i pojuri prema vratima, a za njim krene još dvoje djece koja još nisu dobila test, ali su se užasnula zbog svega. Žena olovka zatvori vrata.

OLOVKE, ĆUMICE ZA BRISANJE I DISKVALIFIKACIJA

„Ako još netko pobjegne iz prostorije u panici ili očaju,“ reče ona strogo, „molim vas sjetite se zatvoriti vrata za sobom. Vaši jecaji mogli bi ometati druge koji pišu test.“

Ona je nastavila dijeliti testove. Dijete za djetetom primalo ga je drhtavim prstima i dijete za djetetom probljedjelo bi ili po-crvenjelo ili poprimilo suptilnu nijansu zelene. Do trenutka kad je žena olovka spustila stranice testa na njegov stol, Reyniejev želudac okretao se od užasa poput ribe. I to s dobrim razlogom – pitanja su bila nemoguća. Prvo pitanje glasilo je:

Koje se dvije države spore oko teritorija Autonomne Republike Naxcivan i regije Nagorno – Karabah?

- A. Butan, koji je prema sporazumu iz Sinchulua iz 1865. predao pogranični teritorij Britaniji, i Britanija, koja je u zamjenu za taj teritorij dala Butanu godišnji novčani iznos i pod čijim je utjecajem monarhija Butana stvorena 1907. godine.
- B. Azerbajdžan, čiji je teritorij 1828. podijeljen između Rusije i Perzije 1828. sporazumom iz Tukmenčaja i Armenija, nacija osnovana nakon uništenja Seleucidskog Carstva prije oko dvije tisuće godina, a koja je također pripojena Rusiji istim sporazumom.
- C. Vanuatu, koji, nakon što je njime (sve do nezavisnosti) vladao Anglofrancuski kondominij i koji ima i engleski i francuski kao službene jezike (pored Bislame ili Bichelame), i Portugal, čiji je istraživač Pedro Fernandez de Quiros 1606. postao prvi Europljanin koji je otkrio otoke od kojih se sastoji Vanuatu.

Iako su postojala još dva odgovora, Reynie ih nije pročitao. Ako je svako pitanje bilo ovakvo, apsolutno nije bilo nikakve nade da će proći test. Kratak pogled koji je bacio na sljedećih nekoliko

pitanja nije ga ohrabrio. Zapravo, bila su sve gora i gora. A to je bila tek prva stranica! Sve oko njega djeca su drhtala, uzdisala, škripala zubima. Reynie je imao osjećaj da bi im se mogao pridružiti. Toliko o tim posebnim prilikama. Vratit će se natrag u sirotište gdje nitko – čak ni dobra gospođica Perumal – nije znao što učiniti s njim. Bila je to dobra ideja, ali očito nije imao ono što je bilo potrebno.

Svejedno, nije bio spreman otići. Morao je slijediti upute, a budući da je odlučio ne odustati ako barem ne *pokuša*, sada ih je počeo slijediti. Zapisao je svoje ime na vrhu prve stranice – to je bio prvi korak. *Pa, to si uspio*, pomisli on. Drugi korak bio je pročitati pažljivo sva pitanja i odgovore. Reynie duboko uzdahne. Bilo je ukupno četrdeset pitanja. Već bi mu čitanje uzelo više od jednog sata. Nije pomoglo ni to što je žena olovka sada sjedila i jela kisele krastavce – bili su osobito hrskavi – dok je gledala djecu kako se muče.

Drugo pitanje bilo je odakle potječe obična grahorica i kojoj porodici pripada. Reynie nije imao pojma što je to obična grahorica, a mogući odgovori nisu mu mnogo pomagali – mogla je biti antilopa, ptica, glodavac ili penjačica. Reynie je produžio na treće pitanje koje je bilo povezano sa subatomske česticama zvanim fermioni i indijskim fizičarom imenom Satyendranath Bose. Četvrto pitanje pitalo je koju je crkvu izgradio car Justinijan kako bi demonstrirao svoju nadmoć ostrogotskim nasljednicima pokojnog Teodorika. Pitanja su išla sve dalje i dalje. Reynie je, doduše, prepoznao imena nekoliko lokacija, nekoliko matematičkih načela i jednu ili dvije važne povijesne ličnosti, ali to mu je bilo od slabe pomoći. Imat će sreće ako na jedno jedino pitanje odgovori točno, a kamoli na sva.

Kad je došao točno na polovicu testa (bio je na dvadesetom pitanju koje se ticalo razlike između paratakse i hipotakse), Reynie

je čuo kako Rhonda Kazembe ustaje od stola iza njega. Zar je već *završila*? Pa naravno! Imala je sve odgovore. Reynie načini grimasu, a kad je Rhonda prišla kako bi predala test, ostala su djeca zapanjeno uzdahнула. No, žena olovka nije se činila nimalo sumnjičavom. Zapravo, bila je posve obuzeta Rhondinim bizarnim izgledom i jedva da je i pogledala test kad ga je uzela.

Reynie iznenada shvati: Rhonda je *namjerno* privlačila pozornost na sebe. Bio je to trik. Nitko nije sumnjao da vara jer tko bi pri zdravoj pameti od sebe radio takav spektakl kad bi namjeravao varati? Zelena kosa (mora da je bila perika), napuhana haljina, šaptanje – sve je to bilo odvrćanje pozornosti. Većina je ljudi pretpostavljala da bi, kad bi dijete namjeravalo varati, nastojalo privući što manje pozornosti, da bi bilo tiho kao miš i neupečatljivo kao tapeta. Reynie je morao priznati Rhondi: možda nije bila dovoljno pametna da prođe test, ali bila je dovoljno pametna da uspije prevariti. Osjetio je tračak ljubomore. Sada će Rhonda imati prilike iskusiti te posebne prilike dok će se Reynie poražen vratiti natrag u sirotište.

Dok je Rhonda prolazila pokraj njega na putu prema svom stolu, ona namigne i ispusti papirić. Lebdio je poput pera i pao na Reyniejev stol. Odgovori na test. Reynie pogleda prema ženi olovki, ali ona nije vidjela ništa – bila je zaposlena ocjenjivanjem Rhondina testa, stavljajući kvačicu za kvačicom i kimajući glavom. Dakle, odgovori su zaista bili točni. I sada su stajali na njegovu stolu.

Ako je bio u iskušenju ranije, dok nije imao pojma koliko će test biti težak, to iskušenje nije bilo ništa prema ovome sada. Bez obzira na to što se odupirao, bez obzira na to što je izabrao ovu stolicu upravo zato da izbjegne tu situaciju, bio je opet ovdje, gledajući komadić papira koji je sadržavao ključ za njegove nade.

Sve što je morao učiniti bilo je okrenuti ga i pogledati odgovore. Druga djeca bila su prezauzeta šmrcajem i grickanjem noktiju da bi to primijetila i ako bi požurio, mogao bi čak i prepisati odgovore prije no što bi žena olovka podigla pogled. Završila je s čitanjem Rhondina testa i usredotočila se na obližnju praznu staklenku s krastavcima, pokušavajući izvaditi posljednji. Reynie je dugo zurio u papirić, u velikom iskušenju.

A tada posegne i prstom ga kvrcne sa stola na pod.

Što bi mu vrijedile te prilike ako nije bio kvalificiran dobiti ih? I gdje je bilo zadovoljstvo u varanju? Ako nije mogao proći pošteno, nije ni htio proći. Pomislio je to – i uglavnom i povjerovao – i osjetio kako mu se raspoloženje popravlja zbog te odluke. No, svejedno, prošlo je nekoliko sekundi prije no što je otrgnuo pogled od papirića na podu. *U redu*, reče on sebi, vraćajući se testu. *Kreni dalje, Reynie i ne gledaj unatrag. Nemaš vremena za bacanje.*

Zaista, vremena nije bilo, što mu je pogled na sat i potvrdio. Preostalo je manje od pola sata, a Reynie još nije pročitao više od polovice testa. Završio je čitanje o parataksi i hipotaksi (koji su bili povezani s pisanjem ili s futurističkim prijevozom, ali nije mogao odlučiti što od toga) i krenuo na dvadeset i prvo pitanje koje je glasilo: „Nakon pada Ruskog Carstva, kad je propali pokušaj stvaranja Transkavkaskе Republike s Gruzijom i Armenijom doveo do stvaranja države Azerbajdžan (koja se trenutačno prepire s Armenijom oko teritorija Autonomne Republike Naxcivan i regije Nagorno – Karabah), od kojih je ključnih sila Azerbajdžan...“

Reynie zastane. Nešto u tom pitanju činilo mu se strašno poznatim – toliko poznatim da je osjetio pritisak razmisliti o tome. Nije li već vidio te nazive?

Vraćajući se na početak testa, Reynie opet pročita prvo pitanje: „Oko teritorija Autonomne Republike Naxcivan i regije Nagorno – Karabah spore se koje dvije države?“ On trepne, ne

vjerujući vlastitim očima. Armenija i Azerbajdžan. Odgovor na prvo pitanje krio se u *dvadeset i prvom* pitanju. To uopće nije bio ispit znanja – bila je to zagonetka!

Reynie pogleda pitanje dvadeset i dva koje je glasilo: „Unatoč tomu što je nastala u Europi, puzavica zvana obična grahorica (iz obitelji graška), raširena je...“ Evo ga! Odgovor na drugo pitanje! S rastućim uzbuđenjem, Reynie je pročitao sljedeće i zaista, iako samo pitanje nije spominjalo subatomske čestice ni indijske fizičare, u odgovoru D naširoko se raspravljalo o njima. Ne samo da su svi odgovori bili zakopani u testu, shvatio je, nego su bili *poredani*. Odgovor na prvo pitanje nalazio se u dvadeset i prvom pitanju (i obratno), odgovor na drugo pitanje u dvadeset i drugom i tako dalje, sve do četrdesetog pitanja koje je razjašnjavalo tajnu paratakse i hipotakse postavljenu u dvadesetom pitanju.

Reynie je bio tako oduševljen da je skoro skočio sa stolice i počeo klicati. No, nije mogao utrošiti ni trenutak da čestita sebi – vrijeme je istjecalo. Žustro se bacio na posao pronalaženja pravih odgovora. To je poprilično potrajalo jer je bilo nužno listati amo-tamo i pročitati mnogo teksta. Na kraju je Reynieju trebalo gotovo punih sat vremena da završi test. Upravo je zaokružio zadnji odgovor, postavio svoj test na stol žene olovke i pogledao drugu djecu (neki su grčevito nasumično zaokruživali brojeve, nadajući se da će im se posrećiti, a nekih nije ni bilo jer su se u očaju iskrali iz prostorije) kad je žena olovka viknula: „Olovke! Vrijeme je isteklo, djeco. Odložite olovke, molim vas.“

Nakon određenog vremena brbljanja i brisanja suza djeca su poslagala testove povrh Reyniejeva i vratila se na mjesta. U iscrpljenoj tišini čekali su dok je žena olovka listala testove. To je trajalo kratko – uostalom, samo je morala pogledati prvo pitanje. Kad je došla do Reyniejeva testa na dnu gomile, prošla je kroz stranice, stavljajući kvačice i kimajući.

„Dobar posao“, šapne Rhonda iza njega. „Uspio si sam.“ činilo se da je iskreno zadovoljna što nije varao iako ga je poticala učiniti upravo to. Zasigurno je bila neobična.

„Sada ću pročitati imena onih koji su prošli test“, objavila je žena olovka. „Ako prozovem vaše ime, krenut ćete na treći dio testiranja pa vas molim ostanite na mjestima i čekajte daljnje upute. Oni čija imena ne pročitam slobodno mogu ići.“

Reynie načuli uši. Postoji i *treća* faza?

Žena olovka pročistila je grlo, ali ovoga puta nije ni morala gledati papir pred sobom. „Reynard Muldoon!“ pročitala je.

Izlazeći iz prostorije, dodala je: „To je sve.“

Sam u svojoj sobi, Reynie je pokušavao pronaći smisao u tome što se dogodilo. Zašto nije prozvano ime Rhonde Kazembe? Je li to bilo zato što je varala? Je li pak imala pogrešne odgovore? I gdje je uopće *dobila* odgovore? Sve je to bilo vrlo tajanstveno, ne ponajmanje Rhondino ponašanje kad su ju otpustili s ostalima: „Pa, sretno ti bilo, mali,“ cvrkutala je, zaigrano mu pomrsivši kosu. Odskakutala je iz prostorije u svojoj oblak haljini, ni najmanje zbunjena ni razočarana zato što nije prošla.

Reyniejeva razmišljanja prekinula je žena olovka gurnuvši glavu kroz vrata: „Napokon smo se riješili druge djece, Reynarde. Morala sam im dati utješne krafne i zagrljaje i što sve ne. Sada

moraš pričekati samo nekoliko minuta.“ Već se povlačila kad je Reynie viknuo za njom.

„Oprostite! Gospodice, uh – gospodice? Žao mi je, niste nam rekli svoje ime.“

„To je u redu, Reynarde,“ rekla je, ušavši u prostoriju „Nemaš zbog čega žaliti.“ Reynie je čekao da mu se predstavi. Umjesto toga, ona je samo obrisala mrvice od krafne s usana i rekla: „Imao si pitanje?“

„O, da. Mogu li, molim vas, telefonirati gospodici Perumal, mojoj tutorici? Nitko nema pojma gdje sam. Bojim se da će biti zabrinuta.“

„Vrlo lijepo od tebe, Reynarde, ali ne brini se. Mi smo već nazvali gospodicu Perumal pa je to riješeno.“ Žena olovka opet se počela povlačiti.

„Gospodice? Oprostite, gospodice?“

Ona zastane. „Da, što je sada, Reynarde?“

„Oprostite mi što vas to pitam, gospodice. Ne bih pitao da nije važno, ali... Pa, niste mi valjda lagali, zar ne?“

„Lagala ti?“

„Žao mi je što pitam. Ali, znate, rekli ste gospodici Perumal jutros da mogu upotrijebiti vaš telefon, a onda ste meni kasnije rekli da *nema* telefona. Vidite zbog čega sam zabrinut. Ne želim da se gospodica Perumal brine.“

Žena olovka ostala je mirna. „To je savršeno razumno pitanje, Reynarde. Savršeno razumno pitanje.“ Ona mu kimne s odobravanjem i opet pokuša otići.

„Gospodice, ali niste odgovorili na moje pitanje!“

Žena se počese po glavi i Reynie posumnja da je ili priglupa ili nagluha. Međutim, trenutak kasnije ona reče: „Pretpostavljam da želiš istinu?“

„Da, molim vas.“

„Istina je da nisam zvala gospođicu Perumal, ali odmah ću ju zvati. Zapravo, *upravo sam ju htjela* zvati kad si me pitao jesam li ju zvala. Jesi li zadovoljan?“

Reynie nije znao što reći. Nije htio uvrijediti ženu, ali sada joj nije mogao vjerovati, a bilo mu je važnije da gospođica Perumal bude mirna. „Žao mi je, gospođice, ali mogu li ju molim vas nazvati osobno? Trajat će samo minutu.“

Žena olovka se nasmiješi. Kad je progovorila ovog puta, glas joj je bio posve nježan i gledala je Reynieja u oči. „Jako je lijepo što si toliko zabrinut za gospođicu Perumal. Što bi rekao kad bih ti rekla da ju zapravo *jesam* nazvala? Ne, nemoj odgovoriti na to. Ne bi mi vjerovao. A ovo? Prenijet ću ti njezinu poruku: 'Vidiš li sada da ti nije trebala sreća? Drago mi je da si obukao uparene čarape.' Rekla je da ti to kažem. Jesi li zadovoljan?“

Prije no što je Reynie mogao odlučiti kako odgovoriti, ona sklizne iz sobe, ostavivši ga da se čudi njezinu zbujujućem ponašanju. Poruka od gospođice Perumal bila je očito stvarna pa zašto mu to nije odmah rekla?

Dok je razmišljao o tome, čuo je korake u hodniku, nakon čega je uslijedilo tiho kucanje na poluotvorenim vratima. Lice malog dječaka pojavilo se na ulazu. „Bok,“ reče dječak, namještajući naočale, „je li ovo mjesto gdje trebam čekati?“ Govorio je tako tiho da ga je Reynie jedva čuo.

„Nemam pojma. Ovdje *ja* trebam čekati pa možda jest. Možeš mi se priključiti, ako želiš. Ja sam Reynie Muldoon.“

„Oh“, reče dječak nesigurno. „Moje je ime Sticky Washington. Samo se pitam je li ovo pravo mjesto. Žuta gospođa rekla mi je da dođem niz hodnik i sjednem s nekim imenom Reynard.“

„To sam ja“, reče Reynie. „Ljudi me skraćeno zovu Reynie.“ On ispruži ruku i nakon trenutka oklijevanja Sticky Washington mu pride i rukuje se s njim.

Sticky je bio upečatljivo mršav dječak (Reynie je vjerovao da je tako dobio nadimak – bio je tanak kao štap (*stick*)), svjetlosmeđe kože boje čaja koji je gospođica Perumal radila svakog jutra. Imao je velike, nervozne oči poput konjskih i iz nekog razloga savršeno glatku ćelavu glavu. Zbog sitnih naočala sa žičanim okvirima naglašeno je izgledao poput učenjaka. Nervoznog učenjaka: izgledao je vrlo stidljivo ili u najmanju ruku tjeskobno. Pa, zašto ne bi bio tjeskoban, ako je prošao kroz ono kroz što je Reynie prošao danas?

„Jesi li ti ovdje zbog trećeg ispita?“ upita Reynie.

Sticky kimne. „Čekao sam cijeli dan. Morao sam doći ovamo u devet ujutro, a ispit je završio u deset. Od tada, samo sjedim u praznoj prostoriji. Srećom imao sam sa sobom krušku inače bih umro od gladi. Mislim da su sva druga djeca dobila krafne. Zašto *mi* nismo dobili krafne?“

„I ja sam se pitao isto. Jesi li ti jedini koji je prošao?“

„Prvi ispit ne. Prošla je i jedna djevojčica, ali nisam ju vidio od jučer. Možda su joj rekli da dođe u drugo vrijeme – održavaju ispite cijeli dan. Je li u tvojoj grupi bila ekstremno malena djevojčica, otprilike polovice tvoje visine?“

Reynie odmahne glavom. Zapamtio bi bilo koga tako sitnog.

„Možda će doći kasnije. Bilo kako bilo, što se tiče drugog testa, da: ja sam bio jedini koji je prošao. Što me iznenadilo zato što...“ Sticky zastane, pogledavši prema ulaznim vratima. Otvorio je usta da nastavi, promislio o tome i na kraju se pravio da je primijetio nešto na stropu, kao da nije htio reći ništa. Očito je imao tajnu. Reynie odjednom posumnja da zna o čemu se radi.

„Jer je tamo bila i djevojka koja je varala?“

Stickyjeve se oči rašire. „Kako si znao?“

„Isto se dogodilo i kod mene. Mislim da je to nekakav trik. Reci mi, ta djevojka nije slučajno ispustila svoju olovku na putu u zgradu? Na terasi pred zgradom?“

„Da! Nisam mogao vjerovati da bi netko tako riskirao. Bilo nam je dopušteno ponijeti samo jednu olovku, znaš.“

„I što si učinio?“

„Pokušao sam joj pomoći. Neka su djeca rekla da im je žao, ali nisu željela zakasniti, a jedan se dječak čak i nasmijao. Bilo mi ju je strašno žao pa sam joj rekao da me uhvati za stopala i spusti me dolje kroz rešetku. Bila je snažna poput medvjeda i učinila je to bez problema, a ja sam mršav pa sam prošao između rešetaka. No, bilo je zastrašujuće, priznajem, visjeti tako naglavce, pipajući u mraku. Mislim da mi je čak nešto gricnulo prst, ali možda sam to umislio. Ponekad se zbunim kad sam uplašen.“

„Imao si sreće što si pronašao olovku“, primijeti Reynie. „U tom odvodu bilo je jako mračno.“

„On, ne, *nisam* ju našao. Ali znaš što je ona učinila? Povukla me gore kroz rešetku i rekla: 'Ma nema veze. Imam još jednu' i izvadila je drugu olovku iz rukava! Možeš li vjerovati? Zašto bi me spuštala u taj strašni odvod kad je imala drugu olovku, pitam se. Zatim mi je još ponudila i odgovore na test kako bi mi vratila to što sam joj pokušao pomoći. No, očito joj nisu puno pomogli. Drago mi je da sam odbio.“

„I ja“, reče Reynie. „Mislim da je odbijanje bilo dio ispita. Da smo varali, oni bi znali i sumnjam da bi bilo tko od nas bio ovdje.“

Iz džepa svoje košulje Sticky izvadi komadić pamučne tkanine i obriše naočale njime. „Ako si u pravu, malo je jezivo što nas tako navlače.“ On vrati naočale na nos i trepne svojim velikim, nervoznim očima. „Ali ne smijem se žaliti. Bili su dobri prema meni i pustili me da nastavim u trećoj fazi iako sam pogriješio nekoliko pitanja. Vrlo velikodušno od njih...“

„Čekaj malo“, reče Reynie. „Kako si mogao promašiti ijedno? Jesi li slučajno zaokružio pogrešna slova?“

Sticky je izgledao postideno. Uzvrpoljio se odgovarajući. „Pa, vjerujem da su pitanja tebi bila lagana, ali meni su bila prilično teška. Vrijeme mi je isteklo i nisam mogao odgovoriti na posljednja tri pa sam zaokružio neke odgovore nadajući se da ću imati sreće. Naravno, nisam. Ali kao što sam rekao, oprostili su mi.“

Reynie nije mogao vjerovati. „Želiš reći da si ti *znao* odgovore na sva ta pitanja?“

Sticky je djelovao sve više zbunjeno sa svakim Reyniejevim pitanjem. Oči su mu zasuzile i on reče: „Pa, da, valjda djelujem prilično glupo, ne? Izgledam kao osoba koja ne zna nijedan odgovor. Razumijem to.“

Reynie ga prekine. „Ne, ne! Nisam tako mislio! Mislio sam da sam iznenađen što je *bilo tko* znao odgovore. Možda jedan ili dva, ali zasigurno ne sve.“

Sticky se razvedri, stidljivo nasmiješi i izravna leđa. „Oh! Pa da, pretpostavljam da znam puno stvari. Zato su me ljudi počeli zvati Sticky (Ljepljivko) jer se sve što pročitam zalijepi u mojoj glavi.“

„To je nevjerojatno“, reče Reynie. „Zacijelo si pročitao više toga od bilo koga kog sam ikad upoznao. Ali slušaj, kad si otkrio da je test zagonetka, zašto ga nisi riješio na taj način? To bi ti uštedjelo vrijeme – mogao bi ga dovršiti.“

„Zagonetka?“

„Nisi primijetio da su svi odgovori dani u testu?“

„*Jesam* primijetio da se puno informacija ponavlja,“ razmišljao je Sticky, „ali nisam obraćao pozornost na to. Previše sam se usredotočio na to da točno odgovaram. Ono pitanje o koloidalnim suspenzijama zaista me preznojilo, mogu ti reći, a kao što sam rekao, kad sam uplašen, brkam stvari.“ Nakon kratke stanke, on uzdahne i doda: „Često se uplašim.“